

Estimating Underground and Informal Economies: The New Institutional Economic Approach, World Development, 18. – №7. – P.990. 9. Бородюк В. та ін. Оцінка стану тіньової економіки України та методи розрахунків її обсягів. – К., 1997. 10. Проект “Тіньова економіка: соціальні проблеми неофіційної економічної діяльності в Україні”. – К., 2000. – С. 12. 11. Головач В. Аудит: теневая экономика // Деловая Украина. – 1996. – №43. 12. Тацій В. Правові засоби детінізації економіки // Вісник НАН України. – 2001. – №4. 13. Николаева М.И., Жевгаков А.Ю. Теневая экономика: методы анализа и оценки (обзор работ западных экономистов). – М.: ЦЭМИ АН СССР, 1987. – С.5. 14. Бойко О. Тіньовий позитив// Поступ. – 31.08.2004 р.

УДК 332.339.14:2

Л.С. Вербовська

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ВИКОРИСТАННЯ НОВИХ УПРАВЛІНСЬКИХ МЕХАНІЗМІВ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ НА ПРИКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЯХ

© Вербовська Л.С., 2009

Для реалізації конкурентної політики на прикордонних територіях повинно відбуватися налагодження партнерських стосунків між владою – бізнесом – громадськими організаціями, що вимагає від основних гравців суспільства нових управлінських механізмів. Це співробітництво потребує серйозних змін, інновацій та нових механізмів. Одним із таких механізмів є культурне співробітництво між трьома секторами. Це співробітництво дасть змогу імплементувати культуру через навчання, стажування, перекваліфікацію тощо. Використання інноваційних підходів до культури та використання порівняльного аналізу уможливить підвищити культурний рівень не тільки влади, але й бізнесу та громадських організацій.

For realization of competition policy on boundary territories, adjusting of partner relations must take a place between power – business – public organizations, that requires societies of new administrative mechanisms from basic . This collaboration needs serious changes, innovations, and new mechanisms. One of such mechanisms there is a cultural collaboration between three sectors. This collaboration will allow implementeshions a culture through studies, internship, retraining, and others like that. The use of the innovative going near a culture and use of comparative analysis will allow to promote the standard of culture of not only power but also business and public organizations.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Для культурної європейської побудови партнерських відносин між «бізнесом – владою – громадськими організаціями» необхідно впроваджувати політику «культурного партнерства», яка б відповідала європейським стандартам. Проблема налагодження співпраці влади – бізнесу – громадських організацій (ГО) не є новою, залишається актуальною і сьогодні. Реалізація та формування конкурентної політики влади на прикордонних територіях не може довго існувати без серйозних вдосконалень, змін та інновацій. Не є винятком проблеми й інтереси прикордонних територій, формування яких передбачає бачення майбутнього розвитку на основі системного аналізу цієї території.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Формування та реалізацію прикордонного співробітництва і партнерства розглядають такі

науковці, як Є. Бондаренка, З. Варналія, М. Долішнього, В. Керецмана, С. Максименка, М. Семени, І. Студеннікова, В. Ткаченка. Проблематику європейських регіональних інституційних механізмів розглянули Н. Мікула, П. Беленький, О. Вітер, Є. Кіш, М. Лендєл, В. Баштанник. Ці автори досліджують такі аспекти цієї проблематики, як єврорегіон, транскордонне співробітництво тощо. Однак таке питання, як управлінські механізми для реалізації конкурентної політики на прикордонних територіях, в належний спосіб не висвітлено.

Формулювання цілей статті. Дослідження передумов для налагодження нових управлінських механізмів через культуру міжсекторного партнерства як реалізації конкурентної політики розвитку прикордонних територій.

Виклад основного матеріалу дослідження. На українських прикордонних територіях повільно, але відбувається процес формування і становлення партнерських команд, які здатні здійснювати прикордонну регіональну політику. На цій території це, як правило, інтелектуально-вольове співтовариство осіб, що «оживляють» цю територію. Без сумніву, будь-хто на запитання, якими мають бути стосунки між згаданими учасниками трансформацій на прикордонному рівні, дають неоднозначну відповідь, але однозначно вважають їх позитивно-добрими, раціональними, ефективними, плідними, безконфліктними тощо. Можемо із впевненістю сказати, що вирішувати складні проблеми територіальної громади на прикордонних територіях можуть тільки команди, які співпрацюють в партнерстві. Реалізація інтересів жителів територіальних громад прикордонних територій передбачає і певний тип регіональної еліти, який, стаючи носієм інтегрованого економічного та культурного інтересу, долучатиметься як до політичного, так і до громадського життя. Можемо із впевненістю сказати, що основою партнерства на цих територіях є ініціатива, як культурна, так і міжсекторна.

Ми приєднуємось до визначення Елеонори Гроховської [14], яка в своїй роботі зазначає, що будь-яка громадська ініціатива має більше можливостей на реалізацію ..., якщо вдається зав'язати співпрацю з владою (місцевою владою). Влада (місцева влада) – це головний партнер. Коли інтереси збігаються в трьох партнерів, то від такої мирної співпраці усі можуть багато почерпнути. Важко переоцінити ту користь, яку отримують партнери від співпраці. Не можна заперечувати і той факт, що співпраця інколи буває важкою ..., але корисною.

Для ініціативи «культурного партнерства» необхідно визначити основні функції кожного із партнерів для реалізації та налагодження конкурентної політики на прикордонних територіях:

- ГО – це створення “майданчика” для конструктивного діалогу, обміну ідеями та інформацією між зацікавленими сторонами в процесі вироблення політики;
- у сфері влади підготовка кадрів є для урядових структур місцем для “підзарядки батарейок” для тих політиків, які (тимчасово) відійшли від влади (цю функцію називають також “дверима обертання”) [5, с. 10–11];
- у сфері бізнесу проведення різного роду робіт та послуг;
- для влади роботи та послуги, які їй не “під силу” та не дозволяє службове становище/положення (визначення автора).

Ми вважаємо, що, поєднавши усі ресурси на прикордонних територіях через індивідуальну та громадську роботу, створюється реальна ефективна система прийняття управлінських рішень на локальному рівні. Основною проблемою є створення ідеології міжсекторного партнерства, тому метою має бути одне завдання [4, с. 57], щоб вибрати пріоритети, змінити підхід та культуру.

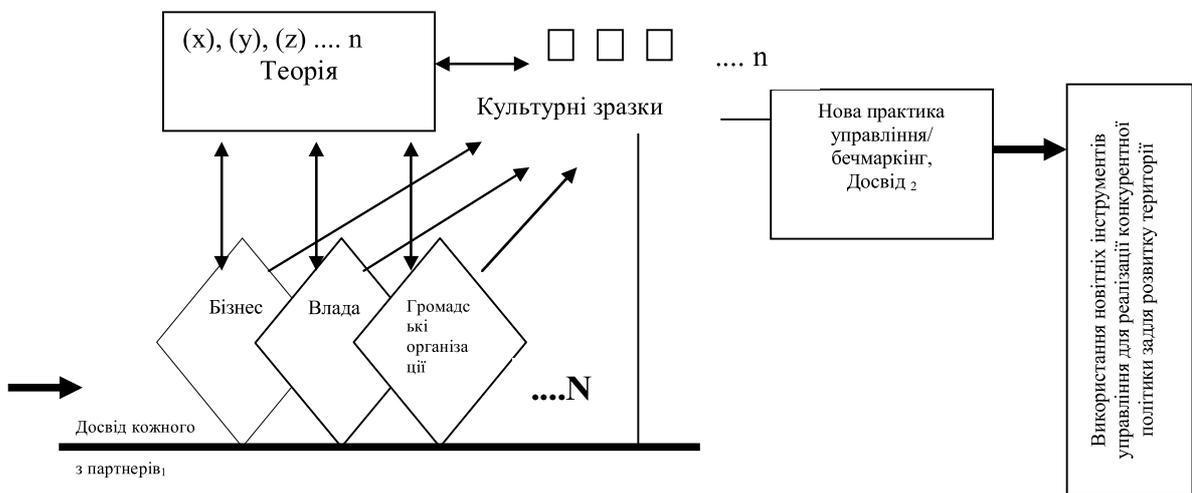
Для виявлення справжніх умов розвитку партнерських стосунків можна також провести порівняльний аналіз (banchmarking) з іншими структурами схожого характеру [12]. Бенчмаркінг – це інструмент порівняльного аналізу [13], який може допомогти місцевим органам влади визначити наявні проблеми, цілі соціально-економічної політики, а також методи її реалізації. Отже, результати бенчмаркінгу використовують для інформаційної підтримки планування державних програм, вибору основних стратегічних пріоритетів держави, моніторингу впровадження політики, культури, а також оцінки її наслідків.

Однак ефективність міжсекторної співпраці на разі важко оцінити як високу, тому відповідальність лежить на усіх партнерах: влада і бізнес мало зацікавлені у такій співпраці з ГО, а ГО не пропонують партнерам інтелектуального продукту найвищої якості [5, с. 12].

На нашу думку, відсутність координації дій між владними інституціями, підприємницькими структурами та громадськими організаціями на прикордонних територіях: влада українських прикордонних територій співпрацює з місцевою владою суміжних регіонів іноземних держав, підприємці з підприємцями, навчальні заклади з навчальними закладами тощо. Від такої розпорошеності втрачається синергетичний ефект в царині партнерських стосунків і губиться значна частина енергії та зусиль учасників, які задіяні у співробітництві, що у відповідний спосіб знижує і його ефективність [2, с. 25].

Основою таких інтересів і стосунків є синергізм або, як його ще назвав І. Ансофф, ефект « $2+2=5$ » є явищем, коли доходи від сумісного використання ресурсів перевищують суму доходів від використання тих самих ресурсів кожного окремо [1, с. 89–90]. Для оптимізації субмеханізмів необхідно сприйняти найкращі ресурсні комбінації та каталізувати їх в синергетичний ефект через механізм соціального замовлення, державні і муніципальні гранти, громадські слухання, інститут легального лобізму, ініціативи корпоративної відповідальності тощо [3, с. 10].

На рисунку показано процес співпраці команди, яка працює у взаємодії [10, с. 139].

Новітні форми співпраці

У сучасних умовах доволі переконливим є стимулювання інноваційних методів розвитку прикордонних територій через зміцнення та подальший розвиток системи інновацій, розвитку суспільства, що опирається на знання, особливо знання культури. Особливу увагу необхідно приділити підготовці кадрів з транскордонного співробітництва та культури, для цього повинні відбутися певні зміни на регіональних рівнях. На нашу думку, це має бути налагоджена ефективна система комунікацій між усіма щаблями влади та їхніми виконавчими органами, зокрема не забуваючи про сільські громади з метою інформування спільної стратегії регіонального розвитку прикордонних територій [2, с. 84]. Тому для цього потрібен окремий зв'язок місцевої влади з бізнесом та громадськими організаціями, а саме: має бути створена громадська школа резерву управлінських кадрів та школа муніципального управління для пошуку молодих енергійних людей, здатних обійняти керівні посади. У таких школах слухачі матимуть змогу опанувати основи місцевого самоврядування, економіку міста, фінанси, культурологію тощо [8, с. 62]. Така школа дасть змогу безперервно підвищувати кваліфікацію через системне самостійне навчання; коротко-термінове навчання; тривале навчання; стажування, включаючи і за кордоном; цільова аспірантура, докторантура; перепідготовка. У такий спосіб влада може готувати громадських лідерів для залучення до управління у частині транскордонного співробітництва та міжсекторної економічної діяльності прикордонних регіонів (підготовка інвестиційних пропозицій, співпраця з інвесторами,

підготовка технічної документації на участь у проєктах тощо) [2, с. 84–85]. Основою такої діяльності є людські права другої генерації, тобто соціальні права, а це є економічні, соціальні та культурні права, які є наслідком процесу емансипації, який посилюється протягом останніх десятиріч [9, с. 19].

Як нам відомо, культура є одним із чинників розвитку цивілізованого суспільства. Процес інтеграції української культури в європейський простір вимагає нових підходів до управління із врахуванням європейського досвіду, що сприятиме посиленню інтеграційних настроїв прикордонних територій.

Ми погоджуємося із висловлюванням С. Вовканича та Л. Семів [6, с. 54], що брак «імплементативної» культури в органах виконавчої влади, слабка інституціональна, функціональна, фінансова пріоритетність політики європейської інтеграції у повсякденній діяльності Уряду України, низький рівень фахових знань і умінь державних службовців (включаючи незадовільне володіння іноземними мовами) – усе це дає підстави стверджувати про відсутність інноваційної культури у цього ешелону управлінських кадрів.

Крім вищеприписаного, необхідно особливу увагу приділити наближенню управлінських структур до культурних запитів і потреб громади, відповідаючи при цьому специфіці та особливостям розвитку культурного оточення. Для здійснення «культурного партнерства» необхідно на постійній основі здійснювати демократизацію усієї системи управління у сфері культури через залучення широкого кола громадськості до розроблення і прийняття управлінських рішень, максимально враховувати інтереси усіх суб'єктів культурної діяльності. Необхідно використати досвід Великої Британії [11, с. 66–69], при цьому не відкидаючи наробки інших країн, які мають великий досвід у питаннях культури. Європейські держави вже запровадили Культурну Раду як недержавний автономний орган, який міг би самостійно лобювати інтереси та вільно розпоряджатися дотаціями та іншими коштами тільки на культурний розвиток. Ця організація має працювати на управлінській концепції «витягнутої руки», влада не втручається в справи Ради щодо її діяльності. Рада створює Комітет експертів, який має раз у рік постійно оновлюватися. Комітет експертів повинен складатися із найбільших інтелектуалів і професіоналів у сфері культури, економіки, транскордонного співробітництва та носіїв вищих культурних цінностей. Саме така модель «культурного партнерства» дасть змогу набувати новий досвід на принципах конструктивного діалогу, співпраці, партнерської взаємодії на усіх рівнях, що найбільше відповідатиме умовам побудови євроінтеграційного громадянського суспільства для реалізації конкурентної політики.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, створення передумов для рівного доступу до прав дасть змогу брати участь усім «партнерам» у формуванні та реалізації конкурентної політики на прикордонних територіях через «культурне партнерство». Це питання є надзвичайно важливим для розвитку прикордонних територій, але водночас надзвичайно складним і потребує подальшого опрацювання.

1. Матеріали доповідей учасників Другої науково-практичної конференції «Інформаційні технології в управлінні туристичною та курортно-рекреаційною економікою» (15–16 вересня 2006 року, Бердянськ). – Бердянськ: АУІТ «АРИУ», 2006. – С. 140. 2. Транскордонне співробітництво – стратегічний ресурс розвитку прикордонних територій України / За заг. ред. В. Борщевського. – Львів: Інститут міжнародних економічних досліджень; Регіональний філіал Національного інституту стратегічних досліджень в м. Львові, 2008. – 180 с. 3 Дзвонар В.П. Міжсекторне партнерство як механізм реалізації соціальної політики (на матеріалах Волинської області). Автореф. дис. ... канд. екон. наук. – К., 2008. – 22 с. 4. Розробка державної політики./ Укл. О.І. Кілієвич, В.Є. Романов. – К.: Вид-во «К.І.С.» 2002. – 320 с. 5. Громадянське суспільство. – К., 2007. – № 2. – С. 32. 6. Вовканич С., Семів Л. Інформаційна парадигма регіональних суспільних систем інноваційного типу. – Львів: ІРД НАН України, 2005. – 100 с. 7 Макроекономічне регулювання інвестиційних процесів та впровадження стратегії інновативно-інноваційного розвитку в Україні// Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 23–24 жовтня 2008 р.: У 3-х ч. / РВПС

України; НАН України. – К.: РВПС України; НАН України, 2008. – Ч. 3 – 407 с. 8. *Форми та методи залучення громадськості: Навч. посібник / Інститут громадянського суспільства // За заг. ред. В. Артеменка. – К.: ІКЦ «Леста», 2007. – 240 с.* 9. *Соціальна ринкова економіка: основні орієнтири для України / Під ред. проф. Р. Клангама. Представництво Фонду ім. Конрада Аденауера в Україні та Інститут Реформ. – 64 с.* 10. *Збірник наукових праць Української академії державного управління при Президенті України / За заг. ред. В.І. Лугового, В.М. Князева. – К.: Вид-во УАДУ, 2001. – Вип. 2. – 436 с.* 11. *Ефективність державного управління в контексті європейської інтеграції: Матеріали щорічної науково-практичної конференції 23 січня 2004 р. / За заг. ред. А.О. Чемериса. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2004. – Ч.2. – 332 с.* 12. *ТОР – Трикутник партнерства: Проект для українських самоврядних місцевих громад щодо керування їх суспільно-економічним розвитком. Ця публікація підготовлена за фінансової підтримки Європейського Союзу. ФРМД // Під кер. Яцка Квятковського. – Краків, 2005. – 96 с.* 13. [Електрон. ресурс]. – Спосіб доступу: <http://visnyk.icps.kiev.ua/> Вісник центру. Інформаційний бюлетень Міжнародного Центру перспективних досліджень. Число 41 (345), 11 грудня 2006 року. 14. *Гроховська Е. Місцеві громади зміцнюють свою сутність: Порадник для громадян. – Варшава, 2000.*

УДК 338.242

І.Б. Галюк, О.Ю. Мацькевич

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ЯК СКЛАДОВОЇ КОНКУРЕНТОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

© Галюк І.Б., Мацькевич О.Ю., 2009

Розглянуто питання регулювання процесів розвитку паливно-енергетичного комплексу держави в аспекті проблемних тем, які існують сьогодні в економічному житті України. Визначено основні напрямки виконання завдань задля закріплення конкурентних позицій держави на світовому ринку.

The question of adjusting of processes of development of fuel and energy complex of the state is considered in the aspect of problem themes which take a place for today in economic life of Ukraine. Certainly basic directions of decision of basic tasks are for the sake of fixing of competition positions of the state in the world market.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сьогодні говорити про звичайний плин розвитку окремої організаційної структури будь-якого масштабу можна. Однак йтиметься лише про процеси, динаміка яких передбачає сталий характер перебігу. Питання стратегічного управління вимагають формування конкурентної політики, на засадах якої визначаються пріоритети розвитку та виходу на передові позиції. При цьому повинно забезпечуватись системне охоплення повного масштабу діяльності, чітке визначення орієнтирів розвитку, формування підходу синергічного використання наявних ресурсів задля досягнення максимального результату під час реалізації визначених завдань.

На рівні держави питання стану економіки, рівня соціальної сфери та життя людей загалом є тими критеріями, які дають змогу говорити про конкурентний статус країни. При цьому вагомого значення набирає питання витратної складової забезпечення повноцінних процесів економічного та соціального розвитку. Визначальний вплив у цьому випадку має рівень розвитку енергетики, зокрема паливно-енергетичного комплексу держави.